Kjersti Løken Stavrum
Redaktør i Aftenposten

Fantasien om fastlegen

Hvis vi noen gang møtes, fastlegene og jeg, håper jeg vi kan få en frisk diskusjon om sykmeldinger.

Jeg har en fantasi. Den er slik:

Jeg sitter på jobben, telefonen ringer. Vedkommende presenterer seg som lege, fastlege for en av de ansatte i min avdeling som hun nå vurderer å sykmelde (navn ikke nevnt). Hun er usikker på behovet for sykmelding og har derfor noen spørsmål om vedkommendes arbeidsplass. Jeg svarer etter beste evne: Ja, vi har åpent landskap, men ja – vi kan prøve å finne en annen og mer skjermet arbeidsplass for en periode, min kollega kan også få lov til å jobbe hjemmefra om det er ønskelig. Ja, vi kan selvfølgelig forsøke å tilrettelegge arbeidsoppgaver slik at arbeidsdagen blir mer forutsigbar. Ja, vi har en fysioterapeut som kommer på arbeidsplassen hver uke. Hun kan også se på vedkommendes arbeidsplass.

Ut fra de svarene fastlegen får på spørsmålene sine, bestemmer hun seg for å avvente behovet for sykmelding. Vi får dessuten en så god tone på telefonen i min fantasi, fastlegen og jeg, at hun takker ja til å komme på kaffe og bedriftsbesøk til oss den påfølgende uken. Der får jeg mulighet til å vise henne hvordan vi jobber, hvordan lokalene er, jeg kan også utdype noen av de tiltakene vi har. Jeg kan vise henne hvilerommet og dessuten nevne at vi tilbyr psykologhjelp til ansatte som trenger det i en vanskelig situasjon. Jeg vil også si at vi er klar over at ikke alle trives like godt i åpent landskap, men at vi prøver å få til et konstruktivt samarbeid med klubben og verneombud for å gjøre det beste ut av det.

Når fantasien min tar helt av, hender det jeg ser for meg at vi har en fastlegedag i avisen. Da har alle ansatte invitert sin fastlege til å komme på omvisning og fagdag. På denne dagen utveksler vi synspunkter og erfaringer – vi diskuterer nye helseproblestillinger og kreative løsninger vi har plukket med oss – legene og vi – fra inn- og utland. Vi passer på å ta hensyn til de ansattes personvern. Hensikten med møtet mellom legene og oss er å sørge for at vi alle er tilstrekkelig oppdatert på hvordan «ting er nå for tiden» og legene vet hvilken arbeidsplass de faktisk sykmelder pasienten fra når det er behov for det.

I løpet av de snart 15 årene jeg har hatt personalansvar, har jeg aldri hatt kontakt med noen lege på denne eller andre måter. Derimot har mange sykmeldingsskjemaer passert forbi. På disse arbeidsplassene har det aldri vært tunge løft, høye lyder, farlige kjemikalier eller slike ting. Det har tvert imot vært rene og ganske strukturerte arbeidsplasser med en uttalt vilje til tilrettelegging. Noen sykmeldinger har kommet som lyn fra klar himmel, andre ganger har jeg sett at jeg burde vært mer årvåken. Og andre har selvfølgelig vært helt opplagte og umulige å unngå. Men faktum er at når sykmeldingsskjemaet først ligger der, er det samtidig opprettet en lettvegg mellom lederen og den ansatte. Denne lettveggen er etablert av den sykmeldende lege.

Og bare som et apropos skal jeg her legge til at det i mange år har overrasket meg at det nesten uavhengig av type sykdom i utgangspunktet tar 14 dager å kurere den. Det er like underlig som at alle møter skal vare en time, enda innholdet er sterkt varierende.

Nok om det.

Sykmeldingsinstituttet har fascinert meg lenge fordi det er svært vanskelig å være den gode lederen som opptrer optimalt klokt og etter boken når en av de ansatte blir syke. Og selv om vi nå har bedre retningslinjer å forholde oss til, med blant annet krav om kontakt mellom leder og pasient innen to uker osv., mener jeg at vi har langt igjen.

Min erfaring er at veien utenom sykmelding, eller veien tilbake fra sykmelding, ofte er svært avhengig av den enkelte kollega. Det er han eller hun som avgjør om «lettveggen» opphører sånn at vi kan snakke direkte og konstruktivt om hvordan vi skal holde vedkommende i jobb eller hvordan hun skal komme raskt tilbake osv.

Vi har ikke karensdager i Norge, og det er det mange gode grunner til. I stedet har arbeidsgiver nå et mer forpliktende ansvar for oppfølging av og tilrettelegging for sykmeldte. Men skottene mellom oss og legen er like tette. Og til tross for at vi i stadig stigende grad kommer til å erfare sykmeldinger som følge av livsstilssykdommer, snakker ingen om arbeidstakerens egen rolle og påvirkning når de sykmeldes.

Dette temaet er blant det jeg kanskje har mest lyst til å snakke med alle fastlegene om på min fantasifastlegedag.

I neste nummer:

- Narkosens egen sykdom
- Behandling av opioidabstinens
- Legemiddelassistert rehabilitering
- Passiv røyking av cannabis
- Risiko for hepatitt C-smitte
- Napoleons mage